

XVI. BENEDEK

A hozzám eljutó külföldi katolikus folyóiratok alapján meg kell állapítanom, hogy az egyházban valakik sikítanak. Sikítanak – látva azt, amit pápánk tesz. Ha volna erőm hozzá, megtölteném e folyóiratok cikkeinek fordításával a *Koinónia* szeptemberi számát, de nincs.

A *sikítás* az, ami elmaradt a 4. század elején, amikor Eusébius, Konstantinápoly pátriárkája az Isten Országá közeik érkezéséről szónokolt, mert Konstantin, a császár, a keresztények oldalára állt. Ha lett volna a 4. század elején még olyan, aki tudta, hogy Jézus miért jött, sikított volna a hierarchia részéről történt megállapítás miatt. Nem volt ilyen. Vagy ha volt, hallgatott.

Most miért sikítanak azok, akik ezt teszik? Mert két év telt már el Ratzinger pápaságából, s nincsen kétségük tovább, hogy ez a 80 éves öreg ember attól, hogy másképpen írja már nevét, maradt továbbra is az, aki volt pápává választása előtt. Eddig volt kétségük? Volt azért valami reményük annak ellenére is, hogy ebben az életkorban már ritkán sikerül más emberré lennünk, mint amivé a hosszú évtizedek alatt formáltuk magunkat.

Mégis miért reménykedtek? Csak azért, mert pápasága első évében írt egy szép enciklikát, melyben az Első János-levélt elemezte: annak azt a mondatát, hogy *az Isten szeretet*. Úgy írta meg, hogy még Hans Küngöt, kortárs tübingeni professzor-kollégáját is meghatotta. Küng várta is, hogy az enciklika után a pápa felállít majd a Vatikánban egy Szeretet Kongregációt. Nem állított fel. Más következett. Mi? A pápa neki ment a II. Vatikáni Zsinatnak, melyet mégiscsak az Isten Lelke megnyilvánulásának, tért nyerésének gondoltunk. Voltak ennek halk és baljós előjelei: *egy zsinat nem változtathatja meg a hitletéteményt* – tanultuk meg az előjelekből. Közölte is ezeket folyóiratunk: *Buda Péter, Semmi sem változott* (2006/1). Pápaságának második éve aztán egyértelművé tette ezeket az előjeleket. Mi történt e második évben? Három dolgot emlétek csupán, melyek miatt sikított a keresztény világ: Sobrino, motu proprio és tanítás az egyházzól.

Az első: Sobrino. Elhallgattatott egy teológust, aki vastag és tudós könyveiben arról értekezett, hogy Jézus a szegények elkötelezettje, s egyházának is annak kell lennie. Írtam róla folyóiratunkban: *A Hittani Kongregáció közleménye Jon Sobrino-ról* (2007/4) és *A találkozó* (2007/5). A latinamerikai földrész püspöki konferenciája előtt történt meg ez az elhallgattatás, hogy tudja ott minden püspök, kikhez tartsa magát a konferencián: a globális kapitalizmus uraihoz vagy azok nyomorult áldozataihoz. A sikítás emiatt messzehangzó volt, de aztán elhalt. Ma már nem sikít senki. Tudomásul vettük az elhallgattatást. A püspökök nem sikítottak, s a katolikus médiák az ő kezükben vannak, s e médiák tudják, hogy miért szabad, s miért nem szabad sikítaniuk. Volt ilyen elhallgattatás már a Ratzinger-Wojtila érában nem egy. Minek sikítani? Feljajdul, aki akar, de nem lesz tőle az egyházban semmi sem más. Várhatjuk a következő elhallgattatást.

Jött is egyelőre a *motu proprio*, azaz a pápa *saját indításából* rendelkezett. Miről? Arról, hogy a híveknek hátat fordító latin nyelvű mise, a zsinat előtti, egyenrangú az utolsó zsinaton bevezetett új misézési móddal, melyen a pap szembefordul a jelenlevőkkel, s általuk érthető nyelven mondja, amit mond. (Azaz hogy mondaná Csángó földön is, ahol a hívek csak románul hallgathatnak misét – ha értik, ha nem értik azt; a püspökük és minden bizonnyal a Vatikán tudtával is.) A zsinat rendelkezését megelőzte a félszázados liturgikus mozgalom, s rendelkezése e mozgalom diadalát jelentette. A motu proprio lesöpöri az asztalról e zsinati rendelkezést. Lefebre szűk köre ennek érdekében ment skizmába; ő és hívei ragaszkodtak a trentói zsinat misézési módjához. Kit kérdezett meg e tárgyban a pápa? Mindenkit, aki igent mondott neki. Már ez így van, ahol jog van, s ahol a jog azt tanítja, hogy minden hatalom forrása egyetlen személy meg azok, akik ez egyetlen személy szavának engedelmeskednek. Hiába szavazta meg tehát az előző zsinat a liturgikus konstitúciót! Vissza kell hozni a latin misét.

Mire volt ez jó a pápának? Böven megindokolja a motu proprio. Ebben nincs hiba. De ki mondhatott ellent az indokolásnak? Az, aki ki akart kerülni a Vatikánból. Nem akadt ilyen. A történeti folytonosságot akarta volna a motu proprio biztosítani? Akkor engedélyezhette volna a báránylakomát is, mert Jézus annak a végén nyújtotta a kenyeret és bort tanítványainak. A püspökök hatalmától független, a szabad katolikus világsajtó siklott, mert a motu proprio lecsökkentette azt, amiért püspökök, papok és hívek egy félszázadon keresztül dolgoztak és lelkesedtek: a liturgikus mozgalmat, amely győzött a legutóbbi zsinaton. S hamarosan jött a harmadik sikítani való. A Hittani Kongregáció kiadott az elmúlt hónapokban egy írást: *Kérdések és válaszok az egyházra szóló tanítás némely vonásáról*. Azt tudjuk meg belőle, hogy a protestáns egyházaknak nincs joguk magukat egyháznak nevezni, mert csak a katolikus egyház számít Jézus egyetlen igazi egyházának. Ezért aztán a Szentszék számára nem elfogadható, ha protestánsok is egyháznak mondják a magukét. Nem a zsinati okmányokra hivatkozik ez az írás, hanem a *Dominus Jesus*-ra, amelyet néhány évvel ezelőtt adott ki a mondott Kongregáció, melynek prefektusát akkor Ratzingernek hívták. Ez a *Kérdések és válaszok* c. írás korrigálja a legutóbbi zsinatot, amely a katolikus egyház *testvér-egyházainak* merte nevezni a

különböző protestáns egyházakat. Ez az írás is természetesen a pápa jóváhagyásával látott napvilágot, és ugyancsak természetesen megint nem volt a megkérdozettek között, aki ellen mondott volna az írásban foglaltaknak. Sikítottak aztán az írás miatt katolikusok is, protestánsok is. Ez utóbbiak is minden következmény nélkül. A katolikus sikítók közül senkinek se jósolhatunk püspöksüveget.

Ha mindez valakinek nem tetszik, segíthet magán. Ha laikus hívő, akkor úgy, hogy elhanyagolja vallásának gyakorlását. Ha pap, akkor úgy, hogy magára vonja egyházi feletteseink rosszallását; azaz lemond arról, hogy pályáján karriert csináljon. Ha püspök, akkor aligha fog ilyen meggondolatlanságot elkövetni, és hallgat. És ha Jézus elkötelezettje? Akkor mit csináljon? Hallgasson a haza bölcsére, aki azt mondta, hogyha egy mellény rosszul van begombolva, akkor újra kell gombolni azt. Jézus elkötelezettje akármit megengedhet magának, mert mi történhetik vele? Összesen csak annyi, amennyi mesterével történt. Ennek a tudatában mondhatja, hogy le van hányva az egyházjog, mert Jézus csak egyházrendet ismert. Ezt mondhatja: *Tudjátok, hogy akiket a világ urainak tartanak, azok zsarnokoskodnak a népeken, s vezető embereik éreztetik velük hatalmukat. Közöttetek azonban ne így legyen. Ha valaki közületek nagy akar lenni, legyen a szolgátok, és ha valaki közületek első akar lenni, legyen mindenkinek a szolgája. Hisz az Emberfia nem azért jött, hogy szolgáljon neki, hanem hogy ő szolgáljon* (Mk 10, 42-45).

XVI. Benedek is ismeri a fenti idézetet. Ő is tudhatja, hogy a mellényét újra kell gombolni. De öreg emberektől ilyesmit nem lehet már kívánni, fáradtak a kigomboláshoz is, hát még az újragomboláshoz. Újat csak fiatalokról várhatni, olyan Jézus korúaktól. Ők csinálhatnak egy olyan egyházat, amilyenben rend van és nem jog. Huszonhét éve írtam egy kis könyvet. Az a címe, hogy *Egyházrend*. Az a legfőbb baja, hogy megkértem benne egyházam püspökeit: Gondolkodjanak el tartalmáról. Az lett belőle, hogy hónapokon belül Ratzinger asztalára került a könyv, s az általa vezetett Hittani Kongregáció megállapította róla, hogy *téves, veszélyes és félreérthető*, s tizenöt évre eltiltottak attól, hogy az egyház tulajdonában levő ingatlanokban misézhessek. Tizenöt év után feloldotta ugyan büntetésemet, de ma is keressem azt az egyházi ingatlantulajdonost, aki befogad templomába.

Volt az írásnak még egy baja: már hatvanon túl volt, aki írta; harminc évvel túl Jézus életkorán. Ezért aztán csak kis ribillió lett belőle. Mit tehettem volna? Én is egyházi nevelésben részesültem, miként Ratzinger. Nem tudtam hamarabb rájönni a haza bölcsének igazára. Ötezer példányt kinyomtatnak könyvemből. Egy csak megmarad belőle, hogy ihletője legyen azoknak a fiataloknak, akikben nemcsak jézusi elszánás, de a harminc éves Jézusnak fiatal ereje is megvan. Üzenem nekik: *a könyvemben leírt rend a teremtés rendje*. Isten nem teremtett urakat. Maga sem úr. Azonosnak mondta magát minden éhes, minden hajléktalan, minden ruhátlan, minden beteg és minden börtönbe zárt emberrel. Ezt a rendet az urak akadályozhatják, de úgy remélem, hogy nem mindörökre. Egy Jézus kevés ahhoz, hogy megvalósulhasson ez a rend. Sok kell belőle. Akkor valósul meg, ha sok lesz belőle. Az urak világa úgy fogy el, hogy nem lesz pófája már senkinek úrnak lenni. Nem lesz pófája arra sem, hogy pénztárcájába többet tegyen mint az egy dénár. Azt mondom, hogy mindez kínaiul van sokak, Ratzinger számára is? Igazat beszélsz, de nincs, aki lefordítsa neki az ő nyelvére, csak ő saját maga. Mikor fordítja le akár ő, akár akárki? Amikor nincs szüksége már fordításra. Nincs, mert belülről hallja, hogy ez a rend. Nem tudok menetrendet adni senkinek a kezébe, hogyan tudja megszüntetni süketségét. Kell valakinek jönnie, aki a vakokat látókká, a némákat beszélőkké, a süketeket hallóvá teszi. Ki küldi el hozzánk ezt a valakit? Isten. Mikor? A múltban, a jelenben és a jövőben. Állandóan ezt teszi. De védekezünk küldése ellen. Magunkban. Hogyan? *Vak akarok maradni, és néma és süket. Hagyj békén! Küldj mást, nem engem!*

Mi jöhet még ezután? Az Istenben hívők, a Jézust emlegetők hitetlensége. Egy összeesküvés a vallásos emberek részéről. Tárgya: Deák Ferenc nem a haza bölcsé. A mellényt nem kel kigombolni. Jól van úgy, ahogyan be van gombolva. Nincs szükségünk a Jézustól prédikált Istenre. Kell a több dénár. Úr akarunk lenni. Nem kell a rend. Más kell. Az Isten vigasza a rendetlenségben. Hogy Istenre találjanak a jóllakottak, a ruhával, lakással rendelkezők és a másokat börtönbe zárók. Kell az Isten nekünk, mint egy falat kenyér. De az az Isten, aki nem anya/apa, hanem Úr. Pénze van és hadserege és parancsolni tud és van hatalma engedelmessé tenni minket. Mi is ilyenek akarunk lenni, mint az istenünk. És egymás nyakába akarunk borulni.

Valami verssel kellene befejezni ezt a csúnya szöveget. Megvan. Szabó Lőrinc megírta nekem. Az a címe: Három törvény. Az első a szeretet, a második a szabadság, a harmadik az igazság. Ez a harmadik söpri le az asztalról az első kettőt: a szeretetet, mert az nem kikényszeríthető és a szabadságot, mely rablásra szólít fel. Csak az igazság menthet meg minket, a harmadik törvény. Ez: *Hazugság harsonája, bolond törvény a pusztá erő a földön, ahová meztelen húsból meztelenül dobott bennünket az isten: itt már minden valakié, itt már az erőt is előre szétosztották, s az egyenlő meztelenséget azonnal megszünteti a pénz:*

páncéllal védi örökösét, s a másikat sorsára bízza. Nincs itt szabadság, s vak az erő: talán a haszontalan, becstelen

gyomlálja ki bérelt kezekkel a jót, a nemest.

Ki tudja, nem a fegyveres silány pusztít-e millió különbet?

Ne hirdessétek hát az erőt, az akármilyen diadalt, hanem

a sose-voltat, az eljövendőt, az eddig örökké csak bebörtönözött

új vezért, aki új szeretet. Az új vezért, aki új erő, az új vezért,

aki majd szabaddá kényszeríti az emberek és népek örök-nagy versenyét:

hirdessétek a Teljes Igazság istenét, aki átveszi az idő

legmodernebb harceszközeit, és soha vissza nem rettenve a rettenetéstől, ágyúkkal is felszereli jóakarát: hirdessétek a mindenkiért hadbaszálló világos erőt, amelynek ura elsöpri az irgalom laza rendjét,

a véletlenek buta egyensúlyát, s vegye bár föl teremő tisztaságára

a pokol álarcát és égesse föl mindazt, ami szépet és jót tíz ezredév megalkotott:joga lesz rombolni, mert a felszabadított emberért

ő újramezdi az életet: és szent kard és szent trombitaszó

csak úgy lehet, ha Érte küzd a szolgáló tett!

Ezt az igazságot Jézus nem ismeri. Ez az igazság attól lesz a butaságnál is nagyobb istentelenség, ha tartalmát Istennek tulajdonítjuk. Így: maga az Isten is az igazság szolgája, ő viszi győzelemre fegyvereit. Mi megköszönjük neki, ha győzünk. Bűneinket bánjuk, ha veszünk, mert hát Isten ezért engedte vereségünket, hogy az bűnbánatra indítson minket. S ebbe az értelmetlenségbe belekotyvasztjuk még az Istent közelíteni akaró jámborságunkat is, mintha ennek az értelmetlen zagyvaságnak alapján lehetséges volna eljutni egy, a minden teremtményének egyaránt javát akaró jézusi – anya-apa Istenhez. Csak egy Úr-istenhez juthatunk el vele. S ekkor, akiben jézusi lélek van, annak sikítani kell: Így: Nem ez az Isten. Istentelen eszközökkel nem lehet szolgálni őt. Ki kell gombolni a mellényt, és újra gombolni. Főleg annak, aki Jézus teljhatalmú képviselőjének mondja magát. Ha nem képes rá, azért nem, mert ő is úr. Ő aztán igazán.

Ritkán él meg az ember kilencven évet. Még ha pápa is. Megértem két konklávé. A nyolcadikra már nem számítok. De meglesz az. Azért imádkozom, hogy búcsúzzon el minden úrtól és jogtól.